

Uw referentie: KRW/mestfraude
Betreft: Internetconsultatie Wetsvoorstel tot wijziging van de Meststoffenwet in verband met certificering

Nijmegen, 16 januari 2025

Mestfraude in Nederland

De waterkwaliteit in Nederland is de slechtste van alle EU-lidstaten; slechts 1 procent van de Nederlandse wateren voldoet momenteel aan de verplichtingen uit Kaderrichtlijn Water.¹

Een belangrijke oorzaak van de slechte waterkwaliteit is de uitspoeling van nutriënten uit mest. We kampen in Nederland met een (mede ten gevolge van de afbouw van de derogatie) groeiend mestoverschot, wat op zijn beurt heeft gezorgd voor een groot mestfraudeprobleem.

De transportkosten om mest volgens de regels te verwerken zijn al uiterst hoog, terwijl de 'pakkans' bij illegale verwerking juist klein is.² Zo worden er van de miljoen mesttransporten per jaar in Nederland slechts 1.000 (dus 0.1%) gecontroleerd. Daar komt bij dat zowel het huidige kabinet als het vorige kabinet blijft bezuinigen op de inspectiediensten die zouden moeten controleren op mestfraude.³

Doel van het wetsvoorstel

Uit de Memorie van Toelichting van het wetsvoorstel blijkt dat een verbetering van de naleving van de mestregelgeving wordt beoogd, met als belangrijk doel om de waterkwaliteit in Nederland te verbeteren. Private certificering zou naast het verbeteren van de naleving ook de transparantie verhogen en de fraudedruk verminderen.

Uit niets blijkt echter dat certificering daadwerkelijk een significante bijdrage zal leveren aan het tegengaan van fraude. Hiervoor is meer en effectievere toezicht en handhaving noodzakelijk, terwijl dit wetsvoorstel in feite slechts zou zorgen voor een wisseling van de wacht. Waar de overheid tot nu toe de toezichthoudende en handhavende instantie was, zouden deze taken, zij het in een iets andere vorm, worden doorgeschoven naar de conformiteitsbeoordelingsinstantie en kan de overheid een achtergrondrol gaan aannemen.

¹ B. Beekman, 'Het water verkeert in diepe crisis', noordhollandsdagblad.nl, 4 januari 2025.

² H. Ariëns, 'Frauderen boeren massaal door hun mest heen en weer te sturen naar België?', ftm.nl, 3 december 2024; 'Mestfraude bestrijden blijft een uitdaging', magazines.nvwa.nl 2020.

³ 'Kabinet dreigt mestfraude te verergeren', waternatuurlijk.nl, 20 november 2024.

Met andere woorden: er is geenszins sprake van de (noodzakelijke) intensivering van toezicht en handhaving. Integendeel; toezicht en handhaving vanuit de overheid zullen juist *vermindere*n, omdat de overheid erop zal vertrouwen dat gecertificeerde bedrijven volgens de regels werken. Maar daarvoor bestaat geen bewijs.

Daarnaast wordt er gerekend op groeiende acceptatie van het beleid onder agrariërs omdat voor gecertificeerde bedrijven minder belastende regels kunnen worden gesteld. Dat is onjuist; een deel van de overheidsregelgeving zal worden vervangen door certificeringseisen. Bovendien blijkt uit de praktijk dat boeren op dit moment al worden onderworpen aan talloze dure en tijdrovende certificeringen, audits en controles (zowel publiek als privaat). Door te blijven stapelen met maatregelen zal het draagvlak voor andere (mogelijk wel effectieve) maatregelen juist alleen maar afnemen. Omdat de effectiviteit van het wetsvoorstel voor het verbeteren van het mestfraudeprobleem nergens uit blijkt, bestaat dus een groot risico dat het doorvoeren hiervan het draagvlak onder agrariërs alleen maar zal schaden.

Conclusie

Hoewel het doel van het wetsvoorstel ontzettend belangrijk is, namelijk het verbeteren van de waterkwaliteit en het tegengaan van mestfraude, bestaat er geen enkel bewijs dat dit wetsvoorstel hier daadwerkelijk aan zou bijdragen. Voor het tegengaan van fraude is een intensivering van toezicht en handhaving nodig, terwijl toezicht en handhaving vanuit de overheid met dit wetsvoorstel juist zullen verminderen. Daarnaast zullen agrariërs door dit wetsvoorstel niet aan minder eisen worden onderworpen; waar ze zich nu aan overheidsregelgeving moeten houden, zouden ze zich in dit geval aan certificeringseisen moeten houden.

Alles bijeengenomen zijn wij tegen dit wetsvoorstel.

Hoogachtend,

Johan G. Vollenbroek

Voorzitter MOB